

Mattias Flink har anpassat sig för att han har mycket att bevisa. Så är det inte för mig.

Kaj Linna

DOKUMENT FÅNGEN SOM VÄG

Det var tio år sedan livstidsdömde Kaj Linna senast såg utsidan av ett fängelse. Så kommer det att fortsätta. Han vill inte ha någon permission och vägrar ansöka om tidsbegränsat straff. Det enda han godtar är att frias helt från det mord han är dömd för.

Text **Stefan Lisinski** Foto **Marta Bordin**

Vi träffas på Kumla-anstalten. Det var här Kaj Linna började avtjäna sitt straff. Efter att under årens lopp ha suttit på olika anstalter runt om i Sverige har han nu återvänt till Kumla. Just nu är han en av de fångar i Sverige som har minsta tänkbara frihet.

Delvis är det självförvållat. Kaj Linna vägrar att godta Kriminalvårdens beslut, och han vägrar att utnyttja de få rättigheter en fånge har. Ett stort antal av Kriminalvårdens regler vägrar han att följa.

Så han är en mycket besvärlig fånge, vilket en del tycker är särskilt skumt. Man kan inte heller komma ifrån tanken att Kaj Linnas attityd har bidragit till att han mot sitt nekande dömdes för mord.

– Jag har en sorts tjurighet i mig och tycker inte alltid att man ska anpassa sig till alla regler och normer. Det är nog därför som jag sitter här, sade han i den första intervjun med DN 2006.

Då hade han precis hamnat på Kumla.

Som reporter mötte jag honom strax efter att han började avtjäna sitt livstidsstraff.

Orsaken till mitt intresse var att domen verkade konstig. Mycket pekade på att Kaj Linna var oskyldig till det brutala rånmordet han dömdes för.

Under åren är det fler som har ifrågasatt domen, bland andra polisprofessorerna Leif GW Persson. Kaj Linna var dessutom nära att få resning för några år sedan. Två justitieråd av fem ansåg att den ursprungliga bevisningen inte höll på viktiga punkter.

Att nästan få rätt leder inte till frihet. Nu har Kaj Linna alltså suttit inlåst i tio år. Och tiden på anstalt har inte gjort honom mindre tjurig, tvärtom.

Hans inställning har heller inte gjort fängelselivet mer bekvämt. Kaj Linnas karriär inom Kriminalvården har gått i rakt motsatt riktning jämfört med andra livstidsfångar.

Normalt brukar de dömda börja avtjä-

DÖMD MOT SITT NEKANDE

● **Den 14 april 2004 angreps två bröder på en gård i byn Kalamark utanför Piteå. Den ene brodern blev ihjälslagen och bunden, den andre misshandlades men överlevde.**

● **Den 1 juli 2004 greps Kaj Linna som misstänkt för mordet. Han nekade. Det fanns inga tekniska bevis, som dna eller fingeravtryck. Det fanns inte heller några vittnen som har sett honom på brottsplatsen. Den överlevande brodern pekade ut en annan gärningsman.**

● **Men ett vittne påstod sig ha hört Kaj Linna tidigare berätta att han planerade en stöt mot bröderna.**

● **Både tingsrätt och hovrätt fann Kaj Linna skyldig till rånmordet. Straffet blev livstids fängelse.**

na straffet på en anstalt med hög säkerhetsklass. Så småningom flyttas de över till fängelser med något lägre murar, färre lås och större möjlighet att få styra sitt eget liv. Efter ett tag får de pröva så kallade lufthålspermissioner som innebär att de får röra sig utanför murarna under övervakning av kriminalvårdare. Sedan kan permissionerna utökas och så småningom kan fången förbereda ett liv i frihet.

Efter tio år har de livstidsdömda rätt att ansöka om tidsbegränsat straff. Domstolen som avgör tittar på hur allvarligt det ursprungliga brottet har varit och hur fången har skött sig.

Ett exempel är massmördaren Mattias Flink, som med ett automatgevär mördade sju personer i Falun 1994. Under tiden i fängelse har han varit en mönstarfånge, skött sina permissioner perfekt och aldrig hamnat i bråk. Eftersom brotten var särskilt allvarliga har straffet blivit hårt, men nu är Mattias Flink en fri man.

Om jag blir frigiven skulle mina möjligheter till en ny rättegång bli mycket mindre.

Kaj Linna

FRAR BE OM NÅD

– Mattias Flink har anpassat sig för att han har mycket att bevisa. Så är det inte för mig, kommenterar Kaj Linna.

Han är Flinks raka motsats och så långt från mönsterfänge som man kan komma. Och samarbetssvårigheterna med Kriminalvården har blivit allt värre. Just nu liknar det mest en sorts krigstillstånd.

Det märks tydligt under vårt besök på Kumla. Vi kommer under lunchtid och Kaj Linna frågar vakten hur det blir med hans lunch denna dag.

– Då får du väl vara utan mat, blir svaret.

Någon kanske tycker att Kaj Linna har sig själv att skylla. Under hela tiden på anstalt har han vägrat att arbeta och delta i drogkontroller. Hans förklaring är att han är "olagligt frihetsberövad" och att arbetsuppgifterna är meningslösa. Det kanske ska påpekas att Kriminalvården inte har funnit några alkohol- eller drogproblem hos honom.

I en av de senaste rapporterna från Kriminalvården heter det att Kaj Linna har en "kompakt misskötsamhet", med 196 rapporteringar och 85 varningar. Bortsett från vägran att arbeta och lämna urinprov anklagas han för saker som att ha kallat en vårdare för "jävla hund", en annan för "jävla orm" och några andra för "idioter". Han anklagades också för att ha hotat en vårdare, men den anklagelsen är nedlagd sedan Kaj Linna polisanmälde sig själv.

Kriminalvårdens nuvarande bedömning, efter tio år, är att Kaj Linna ska sitta på en anstalt med högsta säkerhetsklass och inte få några permissioner.

Kaj Linna har svarat på anklagelserna. Han nekar till att ha kallat någon för "jävla hund" och påstår bestämt att de ord han använde var "ni är som djur".

Han har inga särskilda synpunkter på vilken sorts anstalt han ska sitta på och betonar att han aldrig har begärt att få någon permission. "Jag kommer heller aldrig i framtiden begära eller acceptera några permissioner."

Det står klart att han inte kommer att friges på grund av gott uppförande. Och det är inte heller något han strävar efter.

Att Kaj Linna just nu sitter isolerad beror på att han var ordförande i förtroenderådet på den avdelning där han suttit. När fångarna genomförde en punktstrejk som protest mot förhållandena på avdelningen ansågs Kaj Linna ha utövat påtryckningar mot andra fångar.

I rättvisans namn ska påpekas att isoleringen har fortsatt så länge eftersom han vägrar att gå till någon annan avdelning. Han säger dessutom nej till den rätt han har att en gång om dygnet vistas utomhus på en rastgård, eftersom han inte vill utsättas för visitationer.

– Visst vore det trevligt att se solen, men det är inte värt det, säger han.

Han avstår också från de flesta besök, eftersom han inte tycker att hans anhöriga ska behöva genomgå visitationer.

En gång i veckan skriver han på nätet

om vad som händer honom på anstalten (fångar får inte surfa på nätet, men Kaj Linna får hjälp av vänner och anhöriga att lägga ut sina uppdateringar).

Kumla vill inte ha honom kvar och har begärt att han ska förflyttas. Men Kriminalvården har nu beslutat att han ska sitta kvar på isoleringen. Om relationen blir bättre återstår att se.

"Det är fullt möjligt att jag kommer att få sitta i fängelse i resten av mitt liv men om dessa årtionden ska vara lika konfliktladdade som det första beror på Er. Inte på mig", skriver han till Kriminalvården.

Så det mesta talar för fortsatt inlåsning och isolering. Hans enda hopp är en ny resningsansökan som hans advokat Thomas Magnusson för närvarande arbetar med. Målet är att en gång för alla bevisa att Kaj Linna omöjligt kan ha varit på platsen för mordet, och förhoppningsvis också visa på andra möjliga gärningsmän.

Men det är på gränsen till omöjligt att riva upp en dom. Fallet Thomas Quick/Sture Bergwall, där domstolen beviljat resning för åtta mord, är extremt.

Är det inte bättre att hålla god min och anpassa dig? Då skulle du vara ute om något år.

Men Kaj Linna är inte intresserad av att bara komma ut. Han vill ha rätt.

– Om jag blir frigiven skulle mina möjligheter till en ny rättegång bli mycket mindre. Jag vill inte gå som en förlorare på utsidan.

stefan.lisinski@dn.se

Tio år sedan Kaj Linna greps, misstänkt för mord.